Пулько Ксенія Юріївна. Невмирущі обереги : есе / Обласний патріотичний конкурс молодіжної творчості “Наша спадщина”. — С. Інгулка Баштанського району Миколаївської області, 2018.

1998 року народження, студентка Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського.

Невмирущі обереги

Громадянин України – це ти і я, це люди, які постійно живуть в Україні, люблять її, є патріотами своєї Вітчизни, готові захищати її територію, ідеали, процвітати, вчитись, удосконалювати свою майстерність, шанувати традиції, зернятка яких розсипані по всій українській землі. Забуті, вони тільки тепер починають проростати. Нам їх збирати, сіяти і плекати на славу собі й нашому народові.

Любов до Батьківщини… З чого вона починається? Все починається з родини. Коли в матері народжується дитинка, вона співає їй колискові пісні, в яких мріє, щоб вона виросла доброю, щирою людиною, здоровою і щасливою. Колискова – це «душа», яка ходить навшпиньки. Почути її кроки можуть лише ті, хто вміє слухати:

«Потягусі, потягусі на доню ростусі,
Щоб донечка росла-виростала.
Щоб донечка своїй мамі
Скоріш в поміч стала».

З цього ласкавого слова матусі починався наш шлях до любові. А ще кожна матуся співала дитині забавлянки, щоб вона не плакала під час купання:

«Купалися ластів’ята
Та в чару-водиці,
Щоб були ми білотілі
Та ще й білолиці.
Купалися ластів’ята
Та в чару водиці,
Щоб були ми чорнобриві
Та ще й білолиці.
У любисточку купали,
Живу воду наливали,
Щоб здоров’я тіло мало,
Лиха-горенька не знало».

Від сивої давнини і до наших днів, у радості й горі був рушник – невід’ємна частина

нашого побуту. У нашого народу існує звичай. Коли з дому далеко ішов син чи батько на війну, в похід, або донька виходила заміж і теж покидала рідний поріг, їм дарували в дорогу рушник, який оберігав у далекій стороні. Без рушника, як без пісні, неможливе народження, одруження, зустріч гостей. Він пройшов через віки і нині символізує чистоту почуттів, глибину безмежної любові до своїх дітей, до всіх, хто не черствіє душею. Він став символом в кожній хаті, як ознака великої любові і незрадливості.

А ще був вінок український. Він символізує молодість і кохання, може визначати долю. Дівочий вінок носили юнки кожної весни і літа. Весільний вінок одягали тільки раз – на весілля. Український вінок оспіваний у піснях, оповитий легендами та переказами. Він був одвічним символом добра та надії.

Моя бабуся мені повідала: «В Україні символом дівочої честі, гордості і працьовитості була дівоча коса. Як дівчина пишається своєю косою, так Україна пишається неозорими степами, лісами, широкими ланами. Дівчина з косою –це берегиня роду людського. Багато хлопців закохуються у дівчину за її гарні коси і чорні брови».

Сказати лише одне слово «Україна» — і в уяві обов'язково постають тополя в полі, хрущі над вишнями, калина в лузі, верба край долини. Калина в Україні – символ рідної землі і вічної пам'яті про тих, хто в мужній борні віддав своє життя за щастя і волю народу, тому й садять її на могилах загиблих. Калина – це і той символ, що пам'ять людську береже, символ безсмертя, невіддільний від життя, це наш духовний світ. Символізує духовний потяг до своєї землі, свого берега, своїх традицій. «Пам'ятай же сину, що казала мати: посади калину біля своє їхати».

Верба – також символ, який опоетизований у народній творчості і художній літературі. Дуже любив Україну славний її син – Тарас Григорович Шевченко, який у своїх творах оспівував її красу. 365 разів Кобзар використовував слово «калина», а будучи на засланні в Орській фортеці, він посадив гілку верби, викохав її. Для нього вона була уособленням України. А відомий український поет Василь Симоненко писав:

«А якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,
Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощання душу залоскочуть».

У нашій народній символіці особливе місце посідає барвінок. Його образ присутній у багатьох ліричних піснях, іграх-веснянках, обрядах. За смисловим навантаженням із хрещатим барвінком може порівнятись лише червона калина. З давніх-давен він уособлює молодість, нев'януче кохання, вірність. Васильки – символ святості і чистоти. А в народній поезії – то квітка вірності: «Пісню я, василечки, буду проливати», «Ходи, ходи Василечку, буду цілувати».

Хліб на столі. Зайшовши до хати, возрадуйся йому, віддай шану тим, хто зростив його. А найпершою молитвою хай буде хвала хлібові, прохання, щоб він не зачерствів, бо, як мовить народ, коли черствіє хліб, то і черствіють душі.

Наша Україна пройшла всі випробування, лихоліття. Сьогодні Україна – незалежна, і, як і інші країни, вона має свої символи — герб, прапор, гімн. Про утвердження нашої державності й самостійності свідчить те, що ми маємо малий герб України – тризуб, поява якого в Україні пов’язана з дохристиянським культом Сонця і Вогню. Він графічно передає єдність жіночого і чоловічого начал, що породжує третю силу – синівське начало. Тризуб частіше зображають золотим або жовтим на синьому тлі. Жовто-золотий – це колір небесних світил, сонячного проміння, без якого неможливе життя. У наш час Верховна Рада України затвердила тризуб як малий Державний Герб.

Державними барвами Української держави є кольори синій і жовтий. Чисте небо — символ миру та пшеничне поле — символ достатку. Жовто-синє сполучення на українському прапорі — одне з найдавніших. Походить воно від герба Галицько-Волинського князівства — золотого лева на синьому полі. Наш стяг пшеничний у степах під голубим склепінням неба… Він втілює віковічні прагнення нашого народу до миру, праці, краси. Слов’яни обожнювали свої знамена і вірили, що у воєнний час вони святіші від ідолів. Стяги спершу возили разом із зброєю, перед боєм ставили на узвишші, аби кожен ратник бачив їх. Прапороносцями призначали, як правило, визначених богатирів, які мали за обов’язок постійно тримати прапор над полем бою, пильно охороняли його. Значення прапора під час бою було важливим: якщо він стояв нерухомо — знали, битва проходить успішно, а якщо зникає з поля зору ратників, то це мало означати не що інше, як поразку.

Пісні Михайла Вербицького на слова Чубинського «Ще не вмерла Україна» судилося стати Національним гімном України. Хоч з’являлися й інші патріотичні пісні, які виконували роль гімну, це «Заповіт» Т. Шевченка, «Вічний революціонер» І. Франка та багато інших. Проте пісня Чубинського і Вербицького змогла об’єднати навколо себе патріотів, одержимих великою метою — побудовою соборної незалежної України.

Україна.. Скільки світанків і заходів сонечка зустріла ця чудова щедра земля! Здавалося б, люди, які населяють її, повинні бути щасливими і заможними. Україна повинна була стати раєм на землі, а вона протягом століть почорніла від горя, злиднів і нескінченних воєн. Її річки стали кривавими, її земля — випаленою і витоптаною ногами жорстоких загарбників, а в небо здіймався стогін поневоленого і змученого народу.

Свого часу я, як і всі, вивчала в школі історію України. На цьому предметі нам розповідали про багато областей України, але мені, як людині, що народилася на Миколаївщині, було найцікавіше почути про землі, де народилась я. Хто жив тут раніше? Хто, як і я, полюбляв дивитися з пагорбу, на якому розташовується моє село, туди, далі, любив забратися якнайвище і побачити все-все якнайдалі? Тоді, в школі, нам розповіли про минуле Миколаївщини так, що я думала, що жили тут скіфи, сармати і... і все. Потім тут мало хто жив, — так, ходили походами слов'яни по цих землях, сплавлялися варяги торгувати з греками, вештались, як по прохідному коридору, кочівники, вороги слов'ян, приходили в набіги на українців турки і татари, і поверталися з ясиром, переслідували їх козаки, аж доки на ці землі не прийшла Російська імперія і не почала будувати тут, на Дикому полі, Миколаїв, Одесу, заселяти ці землі українцями, болгарами, німцями.

Але ж це не так, тут же ж жили греки, котрі заснували Ольвію, Херсонес, Тіру та багато інших міст. І слов'яни, чиї поселення знаходять тут археологи. Литовці, по імені чийого короля Вітовта названо декілька населених пунктів Миколаївщини. І татари, які довгі століття кочували тут, випасаючи коней. І турки, чиї форпости стояли в гирлі Дніпра. І навіть італійці, котрі мали свої фортеці-факторії — напівторгові, напіввійськові поселення. А що вже говорити про козаків, у котрих тут розташувалися Бугогардівська паланка, знана річковим рибним промислом, із хуторами та поселеннями, степовими хвігурами, засіками, оброблюваними полями і стадами худоби. І верф тут ще до приходу Потьомкіна була, на території сучасного Миколаєва, так що місто це не на пустому місці будувалося, — тут і італійці кораблі ремонтували, жаль, що російські будівничі поруйнували все так, що тепер багато про це сказати не можна, та стародавні італійські монети й досі в Миколаєві знаходять.

А дізналася я про це лише зараз, коли вчусь на історика, тому й досі, як уявляю карту середньовічної України, то південь, на відміну від інших регіонів, де вирує життя, якийсь пустий в мене виходить, не заселений, аж до приходу помочі з боку “братів російських”. А це сумно, — це ж бо історія нашого рідного краю, історія людей, що жили тут поколіннями, забута й затерта через стереотипи пануючої довгий час в Україні російської історичної науки, котра витерла їх з плану історичного процесу, оголосила неіснуючими задля вивищення своєї ролі в історії України.

Сьогодні завдання кожного з нас, громадянина України, знати, поважати символи своєї Вітчизни і не дати нікому поглумитися над ними. Гордитися тим, що маємо свою державу, свою землю, свою мову, свої традиції і свої символи – герб, прапор, гімн та народні символи. Це і є нашою спадщиною.